

Zdokonalování odborné přípravy důstojnických kádrů

*Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálplukovníka
M. A. Garejeva, kandidáta vojenských věd, uveřejněný v so-
větském časopise „Vojennaja mysl“ č. 6/1982.*

XXVI. sjezd KSSS věnoval velkou pozornost otázkám přípravy a výchovy kádrů, zdokonalování stylu a metod jejich práce jako jednomu z nejdůležitějších podmínek úspěšného splnění všech stanovených úkolů v oblasti komunistické výstavby. Ve zprávě ÚV KSSS, kterou přednesl generální tajemník ÚV KSSS soudruh L. I. Brežněv byla rovněž dána znamenitá a vyčerpávající charakteristika sovětských ozbrojených sil: „Bojový potenciál sovětských ozbrojených sil tvoří těsné spojení dokonalé technické vybavenosti s vojenským mistrovstvím a nezlomnou morálkou. Dnes jsou v řadách obránců vlasti už synové a vnuci hrdinů Velké vlastenecké války. Neprošli tvrdými zkouškami, jež byly údělem jejich otců a dědů, ale nezpronevěřili se hrdinným tradicím naší armády a našeho lidu. Kdykoli to vyžadují zájmy bezpečnosti země, zájmy obrany míru, kdykoli je třeba pomoci obětem agrese, projevuje se sovětský voják před světem jako nezištný a odvážný vlastenec, internacionalista, odhodlaný překonávat všechny překážky.“ (XXVI. sjezd KSSS. Dokumenty a materiály. Nakladatelství Svoboda 1981, s. 66.)

Tato charakteristika se vztahuje v plné míře i na důstojnické kádry, jejichž příprava je výsledkem nesmírné práce strany a sovětského státu při výstavbě ozbrojených sil. Pro lepší chápání významu dosažených výsledků není zbytečné připomenout, jak naléhavý byl v průběhu celé historie revolučního hnutí problém přípra-

vy vojenských kádrů, oddaných věci revoluce, zvláště v době, kdy bylo nutné bezprostředně bránit její vymoženosti.

Revoluční masy stavěly do popředí ze svého středu nemálo talentovaných vojenských vedoucích pracovníků. Přitom jedna z příčin porážky celé řady revolučních a ozbrojených povstání tkvěla v tom, že takových vedoucích pracovníků nebyl vždy dostatek, že ani nebyli vždy dobře připraveni po vojenské stránce.

Komunistická strana v praxi dokázala, že v lidu je utajen nevyčerpatelný zdroj vojenských talentů, schopných stát v čele armády vítězných dělníků a rolníků a úspěšně si poradit s úkoly ozbrojené obrany socialistické vlasti. Právě z jejich středu vyšli mnozí velitelé a političtí pracovníci, kteří se stali známými vojevůdci a veliteli. Novým velitelským a politickým kádrům byly vždy vlastní: vysoký revoluční cit, bezmezná oddanost věci komunismu, samostatné vojenské nadání, smělost, obětavost a pevnost při dosahování cíle, blízký vztah k vojenským masám a společné zájmy s nimi. Tyto rysy velitelů a politických pracovníků z období občanské války se dále rozvíjely v letech mezi válkami a v průběhu Velké vlastenecké války. Charakterizují morálně bojové vlastnosti i dnešního sovětského důstojníka.

XXVI. sjezd KSSS vytyčil sovětským ozbrojeným silám zodpovědný úkol — spolehlivě bránit mírovou a budovatelskou práci sovětského lidu. V celém kom-

plexu opatření, která zabezpečují jeho úspěšné splnění, má významné místo odborná příprava vojenských kádřů. Zahnuje komunisticke ideovost, optimální úroveň teoretických znalostí (politických, vojenských, speciálních, technických), praktických návyků a kromě toho intelektuál-

ni, organizátorské, volní a jiné kvality, nezbytné k tomu, aby každý důstojník a generál úspěšně splnil své funkční povinnosti. Tyto znalosti a návyky musí narůstat v souladu s rozvojem vojenství a neustále se zdokonalovat v procesu výcviku a výchovy důstojníků.

Vysoká odborná příprava důstojnického sboru — nejdůležitější prvek bojové pohotovosti ozbrojených sil

Komunistická strana vždy přikládala velký význam přípravě politicky vyzrálých a vysoce kvalifikovaných důstojnických kádřů. Není to náhodné. Důstojníci jsou základem armády, hlavními nositeli bojových tradic. Velí vojskům v bojové situaci, organizují vojenskou službu, cvičí a vychovávají podřízené. Na důstojnících, jejich ideovém přesvědčení, oddanosti lidu, morálně bojových kvalitách, vojenskoodborné přípravě, zkušenostech, organizačních schopnostech v mnoha směrech závisí bojová síla a bojová pohotovost ozbrojených sil, průběh a výsledek ozbrojeného zápasu.

Slabá připravenost důstojníka je zcela nepřijatelná. Vždy jeho činnost, zvláště v bojové situaci, souvisí se životy jiných lidí. O jejich osudy se musí rozvážně postarat a současně s tím v libovolných podmínkách splnit stanovený bojový úkol.

Zabezpečení potřebné úrovně přípravy důstojnického sboru a přiblížení výcviku k podmínkám bojové skutečnosti nebyly nikdy jednoduchou záležitostí. Když V. I. Lenin analyzoval hořké zkušenosti z porážky Ruska v rusko-japonské válce, současně s příčinami politického a ekonomického charakteru upozorňoval na slabou připravenost důstojnického sboru. Poměrně stejný obraz se opakoval i v první světové válce. Válka byla ve všech dobách krutou školou a vyžadovala od vojáků a zvláště od důstojníků krajní vypětí všech morálních a fyzických sil. Všichni chápali, že vojska je nutné učit tomu, co budou potřebovat ve válce, ale v praxi výcviku a bojové přípravě důstojníků v celku bylo velmi obtížné tento princip dodržovat do konce. Ne náhodou i takové zřejmé požadavky, jako např. nezbytnost systematických zaměstnání s důstojnickým sborem v poli, cvičení v zimě nebo v noci byly velmi těžce prosazovány do života.

K velké reorganizaci v systému výcviku veliteli, štábů a vojsk z hlediska požadavků zahájené druhé světové války došlo v letech 1940—1941.

Velká vlastenecká válka v nebyvalé míře a jasně ukázala, jak mnoho znamená

úroveň bojového výcviku vojsk a zvláště důstojnického sboru pro bojeschopnost ozbrojených sil, jak silně ovlivňuje to, za jakou cenu se dosahuje vítězství ve válce. Poučení z války jsou vážným varováním před jakýmkoli projevem nedocenení výcviku a výchovy důstojníků, před jakýmkoli pokusy přehlížet požadavky bojové skutečnosti.

Díky péči komunistické strany a sovětské vlády má dnes Sovětská armáda vojenské kádry bezmezně oddané vlasti, ideově vyzrálé a vysoce kvalifikované. V soudobých podmínkách nemírně narůstá složitost a důležitost úkolů, stanovených ozbrojeným silám. Vznikají zcela nové podmínky pro průběh vojenské služby, zvyšují se požadavky na bojovou pohotovost všech druhů ozbrojených sil. To je podmíněno těmito nejdůležitějšími okolnostmi:

1. Proti nám stojí pravděpodobní nepřítelé, značně silnější než v minulosti.

Imperialismus, který utrpěl v posledních letech celou řadu porážek ve Vietnamu, Laosu, Kambodži, Afghánistánu, Etiopii, Nikaragui, Íránu a v dalších oblastech světa, hledá východisko z krize a vyřešení svých vnitřně politických a sociálních ekonomických rozporů v zesílení agresivity své politiky, v prosazování vojenských příprav ve všech směrech. Otevřením uzavírání dohod západních států s Čínou na antisovětském základě přispívá k novému rozestavení vojenskopolitických sil ve světě a vyžaduje od ozbrojených sil SSSR být v pohotovosti rozhodně se postavit na odpor jakémukoli agresoru, důkladně zvládnout umění zničit nepřítele stejnými i menšími silami. Narůstá možnost překvapivého napadení nepřítele. V podmínkách rostoucího válečného nebezpečí je povolán důstojnický sbor armády k tomu, aby zabezpečil co možná nejvyšší úroveň bojové pohotovosti svazků a útvarů všech druhů ozbrojených sil. V souladu s tím je především nezbytné plánovat a uskutečňovat celý komplex opatření k dalšímu zdokonalování odborného mistrovství vojenských kádřů.

2. Zvětšil se rozsah internacionálních úkolů sovětských ozbrojených sil, které v souladu s uzavřenými dohodami budou bránit bezpečnost nejen své vlasti, ale i celého socialistického společenství v jednom šiku s bratrskými armádami států Varšavské smlouvy. V souvislosti s tím, hovořili se o zvýšení odborného mistrovství sovětských důstojnických kádří, pak je nutné věnovat velkou pozornost otázkám dalšího zkvalitnění jejich internacionální výchovy, všestranné přípravy k plnění bojových úkolů v těsné součinnosti s vojsky ostatních socialistických států, dále pozornost ještě většímu upevnění bojového svazku bratrských armád.

3. Rozvoj zbraní a bojové techniky, častěji než tomu bylo dříve, má za následek velké změny ve způsobech přípravy a vedení operací a bojové činnosti. V soudobé válce budou charakterizovány náhlým přecházením od jedné druhů činnosti k druhé, velkým prostorovým rozmachem, častými změnami situace, rychlým narůstáním krizových situací, nezbytností splnění překvapivě vzniklých úkolů. Stále více narůstá význam faktoru času, zvětšuje se rozsah úkolů, mění se obsah a metody

činnosti velitelů a štábů při velení vojskům. Všechno to ukládá zvyšovat odpovědnost důstojnického sboru sovětských ozbrojených sil a vyžaduje od něj vyšší úroveň vojenského umění. Vysoká úroveň bojového mistrovství a vojenského umění je jedním z nevyčerpatelných zdrojů dalšího zvyšování bojové pohotovosti ozbrojených sil.

Nové kolo závodů ve zbrojení, které rozpoutaly reakční síly imperialismu, neskrývaná sázka vedení USA a NATO na vojenskou sílu při řešení mezinárodních otázek nedávají sovětským vojenským kádřím právo uspokojit se s dosaženými výsledky. Dialektika rozvoje vojenství je taková, že v každém jeho období jsou řešeny složitější a odpovědnější úkoly. Jít s jistotou dále a dosahovat s jistotou více — tato leninská slova nabývají síly zákona pro veškeré vojáky v soudobé mezinárodní situaci, ve věku vědeckotechnického pokroku. Bezprostředně se týkají i odborné přípravy důstojnického sboru.

Úroveň přípravy důstojníků se stává jedním z nejdůležitějších ukazatelů a faktorů všestranného zvyšování bojové pohotovosti armády.

Cesty dalšího zdokonalování odborného mistrovství důstojnických kádří

Odborná příprava důstojníků a generálů u vojsk je součástí operační a bojové přípravy. Je uskutečňována jak v procesu praktické práce a velitelských zaměstnání, tak i v průběhu cvičení a dalších opatření. Představuje systém samostatné přípravy důstojníků a výcvikových opatření, jejichž cílem je zdokonalovat jejich politické a vojenskoteoretické znalosti, praktické návyky, morálně bojové a organizační kvality, nezbytné k úspěšnému plnění funkčních povinností ve válce i v míru.

Odborná příprava důstojníků na vojenských školách tvoří základ vyučovacího procesu s jemu vlastními formami a metodami výcviku a výchovy.

Jak ukazuje analýza historických zkušeností a tendencí k rozvoji vojenství, další růst efektivnosti přípravy velitelů, politických pracovníků a inženýrsko-technických kádří může být řešen podle těchto základních směrů:

- zkvalitnění plánování a organizace velitelské přípravy a vyučovacího procesu na vojenských školách na základě plného respektování charakteru soudobé bojové činnosti a kladných výsledků vojenské teorie a praxe,

- zdokonalování forem a metod výcviku a výchovy důstojníků, posluchačů vo-

jenských škol v procesu velitelských zaměstnání, cvičení a dalších opatření,

- zvýšení osobní zodpovědnosti a zainteresovanosti důstojníků při zdokonalování svého odborného mistrovství.

Obsah velitelské přípravy a systém jejího plánování a organizace jsou určovány na základě dosažené úrovně a perspektiv rozvoje vojenství. Vědecky zdůvodněné plánování a metodicky správná organizace výcviku a výchovy důstojnických kádří předurčují úspěch jak jejich velitelské přípravy u vojsk, tak i zaměstnání na vojenských školách. Plánování musí být komplexní a mít systémový charakter. K zabezpečení posoupnosti a narůstání znalostí a praktických návyků důstojníků v průběhu celé délky služby je žádoucí, aby programy velitelské přípravy u vojsk a učební programy vojenských škol byly vzájemně sladěny. Vcelku musí být zabezpečeno, aby důstojníci co nejlépeji a trvale zvládli všechny nejdůležitější součásti vojenské vědy a praxe vojenského umění.

Vojenská věda se skládá z teorie vojenského umění, výstavby ozbrojených sil, vojenské ekonomiky a týlu, vojenského výcviku a výchovy, historie vojenského umění. Každé z těchto odvětví vojenské vědy má celou řadu důležitých a velmi složi-

tých součástí. Např. teorie výstavby ozbrojených sil zahrnuje takové součásti, jako jsou: základy udržování bojové a mobilizační pohotovosti vojsk (sil), organizační struktura, systém technického vybavení a doplňování vojsk, organizace a průběh vojenské služby, organizace služby vojsk, udržování vojenské kázně a některé další. Je zapotřebí, aby důstojník v závislosti na svém služebním růstu postupně zvládl celý komplex vojenských znalostí a praktických návyků, nezbytných jak pro velení vojskům v bojové situaci, tak i pro jejich řízení v míru. Jedny otázky (taktiku, základy vojenského výcviku a výchovy) musí každý důstojník studovat neustále, s jinými (strategií nebo válečnou ekonomikou) se může jen seznámit v určité době v průběhu plánovaných zaměstnání nebo samostatné přípravy. Není možné ovšem pokládat za normální, když jednotlivá odvětví vojenských znalostí, např. vědecké základy velení vojskům, některé otázky vojenské výstavby ozbrojených sil, metody vojenské výchovy a jiné, jsou časově nedostatečně studovány jak na vojenských školách, tak i v systému velitelské přípravy u vojsk. To nejen brání dalšímu růstu odborného mistrovství důstojníků, ale i ztěžuje skutečně systémový a komplexní přístup k plnění nejdůležitějších úkolů bojové pohotovosti, bojové a politické přípravy vojsk (sil).

V souvislosti s tím je nutné se vši určitostí zdůraznit, že v soudobých podmínkách složitosti vojenství je nemožné všechno poznat. Existují však takové hlavní otázky, které musí důstojníci znát dokonale a kterým je nezbytné věnovat hlavní pozornost v jakýchkoli podmínkách a nerozptylovat účelně čas na množství druhořadých úkolů.

Základem odborné náplně je především hluboká ideově teoretická připravenost, politická vyzrálост a komunistické přesvědčení. Nejdůležitějším úkolem v souvislosti s tím zůstává marxisticko-leninská příprava důstojníků, dodržování principu stranickosti v celém systému jejich výcviku a výchovy. Právě na základě hlubokého studia marxisticko-leninské teorie, ideového přesvědčení, komunistického vztahu k práci a správného chápání vojenských povinností mohou být úspěšně plněny všechny ostatní úkoly výcviku a výchovy důstojníků.

V souladu se závěry XXVI. sjezdu KSSS je nezbytné odbornou přípravu důstojníků organizovat v těsném spojení s ideově politickou, mravní a vojenskou výchovou vojsk na základě konkrétních úkolů, které plní.

V rámci dalšího zdokonalování odborného mistrovství důstojnického sboru má

zvláštní význam **operační, operačně taktická, taktická a odborná taktická příprava**, formování kvalit, nezbytných k projevovalí vysoké úrovně vojenského umění důstojníků a generálů. Svéráznost vojenského umění — nejsložitější záležitost ve válce — a podmínky jeho osvojení důstojnickým sborem jsou ovšem někdy nedeceňovány a ne vždy jsou správně chápány jak v teoretickém směru, tak i v praxi přípravy důstojníků u vojsk a na vojenských školách.

Poznání objektivních zákonitostí a principů vojenství, které tvoří základ vojenské vědy, je velmi důležité. Nemůže ovšem dát odpověď na otázku, jak prakticky jednat v určité konkrétní vzniklé situaci, a samo o sobě nemůže zabezpečit dosažení vítězství v bojových podmínkách bez organického spojení teorie a praxe. Je zapotřebí také počítat s tím, že v průběhu války působí současně různé objektivní zákony, které se často prolínají nebo proti sobě stojí a vytvářejí nejrozsáhlejší možnosti. Přitom každá z válečných stran uvědoměle nebo v podvědomí se snaží pochopit a využít působení určitých objektivních zákonů ve svůj prospěch a vnutit nepříteli svou vůli. Všechno to vytváří ve válce složitou, výjimečně intenzivní a neustále se měnící situaci. Průběh boje a operace v takových podmínkách v mnoha směrech závisí na tom, jak velitelé všech stupňů všestranně a hluboce zhodnotí všechny prvky situace, včas přijmou rozhodnutí a dovedně je uvedou do života. Vyžaduje se od nich tedy vojenské umění jako jednotu teorie a praxe. V tom je celé tajemství, celá složitost vojenství.

Jak ukázaly zkušenosti z války, potřebují důstojníci všech stupňů k prokázání skutečného vojenského umění, kromě hlubokých vojenských znalostí a ideového přesvědčení, vyvinuté myšlení, tvůrčí přístup k práci, umění rychle hodnotit situaci a hluboce ji analyzovat, dále takové volní a organizační kvality, jako je odvahy, smělost, rozhodnost, iniciativa a samostatnost, pevnost a vytrvalost při dosažení cíle. Od všech vojáků jsou požadovány vysoké morální bojové vlastnosti a vojenské mistrovství, velká fyzická a psychologická vytrvalost. V důsledku rozvoje vojenství neustále narůstá potřeba těchto kvalit a stále se komplikují podmínky jejich projevu. I zachování obyčejného sebeovládání na bojišti vyžaduje zcela jinou úroveň vypětí duchovních a fyzických sil, než tomu bylo v minulých válkách.

Proto v celém systému přípravy důstojnických kádří, současně s hlubokými teoretickými znalostmi, nabývá na rozho-

jičím významu zdokonalování praktických návyků při organizaci boje a velení vojskům (silám) v průběhu bojové činnosti, při výcviku a výchově podřízených. Vojeuská činnost, zvláště na taktickém stupni, je oblast naprosto praktická. V boji není třeba nikomu vykládat o svých znalostech, ale dovedně jich používají v praxi, v průběhu plnění bojových úkolů. Bez hlubokých teoretických znalostí není možné ovšem řešit problémy vojenského umění. Teoretické znalosti však nejsou samoúčelem. Jsou realizovány v praktické práci. Nejlepší teoretické zásady se stávají materiální silou a součástí vojenského umění, ovládají-li je prakticky nejen jednotliví velitelé, ale i většina důstojnického sboru. Vždyť i na začátku Velké vlastenecké války nebyl takový velitel, který by teoreticky nechápal nezbytnost soustředění hlavního úsilí na rozhodující směrech, vytváření úderných uskupení nebo spolehlivého palebného ničení nepřítele. Přesto však trvalo dosti dlouho, než se naučili umění uplatňovat tyto známé zásady vojenské teorie v praxi.

Zájmy odborné přípravy důstojníků náležavě vyžadují rovněž hlubší studium konkrétních zkušeností z minulé války. Tyto bojové zkušenosti byly získány za drahou cenu a mají velký význam. Je to zvláště důležité ve spojitosti s výměnou důstojnických kádru a každoročním příchodem mladých důstojníků do armády. Bojové zkušenosti z Velké vlastenecké války a lokálních válek poválečného období jsou důležité nejen z hlediska jejich tvůrčího využívání v současné době, ale i z hlediska vytváření dialektického přístupu důstojníků ke studiu a řešení operačně taktických otázek, k hlubšímu chápání zákonitostí a tendencí v rozvoji vojenství.

Příprava a vedení soudobého boje a operace zahrnují velký okruh různorodých operačně taktických a odborných otázek. Je nutné procvičovat uvedení jednotek a útvarů do pohotovosti k plnění bojových úkolů v různých podmínkách nebezpečí nebo zahájení války, přesun (přeskupeení) vojsk na velké vzdálenosti, různé způsoby útočné a obranné činnosti a v jejím rámci úkoly bojového, týlového a technického zabezpečení. Bez zvládnutí celého tohoto komplexu otázek na určitém stupni není možná plnohodnotná operační, operačně taktická, taktická a odborná taktická příprava důstojníků. Soudobé operace a boje stále více nabývají na vševojskovém charakteru. Zúčastní se jich všechny druhy ozbrojených sil a druhy vojsk (sil). Je to jedna z rozhodujících tendencí v rozvoji soudobého vojenského umění. Proto vševojskoví důstojníci jsou povinni

hluboce znát zvláštnosti a způsoby bojového použití druhů ozbrojených sil, druhů vojsk a speciálních vojsk, na druhé straně důstojníci jiných druhů ozbrojených sil základy vševojskových a společných operací. Tato objektivní potřeba podstatně mění jak formy, tak i metody přípravy důstojníků a generálů. Konečně v soudobých podmínkách je zapotřebí věnovat velkou pozornost metodám velení různorodým silám s plným využitím možností prostředků automatizace.

Všechno to je nutné vzít v úvahu při plánování a organizaci přípravy důstojníků. Přitom je účelné věnovat část témat na přípravu důstojníků o jeden stupeň výše, než jakou zastávají funkci. Je to nezbytné ze dvou důvodů. Za prvé, každý důstojník musí správně chápat zámysl nadřízeného velitele a v důsledku toho základy bojové činnosti o jeden stupeň výše. Za druhé, rozšířený rozsah znalostí a návyků umožňuje lépe plnit úkoly při zařazení důstojníků na vyšší funkce.

Plánování velitelské přípravy jako nejdůležitějšího článku odborného růstu důstojnických kádru je nezbytné těsně sladit s úkoly a opatřeními operační a bojové přípravy v celku. To umožňuje dodat procesu výcviku a výchovy důstojníků cílevědomý charakter a lépe je připravovat na nejdůležitější opatření bojového výcviku vojsk. Počet velitelských zaměstnání a nácviků je nutné uvést do souladu s učební dobou, aby důstojníci měli možnost splnit své základní povinnosti při výcviku a výchově podřízených jednotek.

K dosažení organizovanosti a sladění v práci je zvláště důležité rozpracování měsíčního kalendářního plánu u útvarů a svazků, kde jsou stanoveny určité, pro všechny útvary povinné dny velitelských zaměstnání pro každou kategorii důstojnického sboru. Je proto účelné právě v tyto dny konat všechny druhy zaměstnání s danou kategorií důstojníků i s vedoucími politických zaměstnání, aby nebyli v jiných dnech vytrhováni z práce u podřízených jednotek.

Při zdokonalování forem a metod přípravy důstojnického sboru v celém průběhu rozvoje vojenství vždy vznikaly dva problémy: správně předvídat charakter budoucí války a v souladu s tím určit, čemu je třeba učit vojska, dále hledat takové formy a metody výcviku, které by zabezpečovaly uskutečnit rozpracované nároky na způsoby vedení bojové činnosti a z nich vyplývající požadavky na bojovou přípravu vojsk (sil), především důstojnického sboru. Je nezbytné neustále zdokonalovat nejen obsah, ale i formy

a metody výcviku a výchovy důstojníků, maximálně je přibližovat k podmínkám bojové skutečnosti a nepřipustit zlehčování. Formy a metody výcviku důstojníků u vojsk a na vojenských školách ne vždy v plné míře napomáhají pěstování nezbytných organizátorských kvalit, rozvíjení operačně taktického myšlení a praktických návyků při organizaci bojové činnosti a velení vojskům (silám).

V celku teoretické a praktické rozpracování otázek metodiky výcviku důstojníků poněkud zaostává za úrovní rozvoje vojenského umění a vyžaduje další zdokonalení.

Jednou z podmínek kvalitativního procvičení úkolů operační, operačně taktické a taktické přípravy je co nejpřesnější využívání různých forem: velitelských shromáždění a měsíčních zaměstnání, individuálních úkolů, skupinových cvičení, letůček a nácviků podle odbornosti, ukázkových a instruktivně metodických zaměstnání. Odborná příprava důstojníků tím nekončí. Pokračuje a vrcholí nácviky různého druhu, válečnými hrami a cvičeními.

Při dosažení cílů odborné přípravy důstojníků na zaměstnání má zvláštní význam vytvoření poučné operačně taktické situace a její dovedná rozehra. To nutí cvičící k tvůrčí práci a napomáhá všestrannému zjištění jejich schopností.

Samostatnost, smélost, rozhodnost a jiné organizátorské a volní vlastnosti se nemohou projevit samy od sebe nebo v důsledku pouhého slovního objasnění jejich důležitosti a významu. Je nutné pěstovat je ze dne na den v průběhu každodenního bojového výcviku a vojenské služby. Proto vychází situace a všechny doplňkové údaje, které se vydávají při zaměstnání, musí co nejpřesněji zobrazovat charakter soudobého boje a operace, uvádět cvičící do složitých podmínek pozemní a vzdušné situace, musí mít mnoho krajních situací, které vyžadují hluboké přemýšlení, snadnou tvůrčí smélost a z toho vyplývající originální rozhodnutí, rychlou reakci na změny situace a umění najít východisko z nejobtížnějších situací. Bojové úkoly se vydávají cvičícím tak, aby byla zabezpečena jejich vysoká aktivita v průběhu celého zaměstnání, aby napomáhaly přijetí smělých rozhodnutí a projevení iniciativy a tvůrčí činnosti.

Zájem věci rovněž vyžaduje zavést aktivnější formy a metody konání zaměstnání do praxe velitelské přípravy. Většinu zaměstnání je účelné organizovat v poli (na místech velení) se spojovacími prostředky a prakticky procvičovat základní otázky přípravy boje a velení jednotkám a útvarům v průběhu bojové činnosti.

Osvědčuje se praxe zadávání neočekávaných individuálních a skupinových letůček na mapách a v terénu s důstojnickým sborem všech kategorií.

V podmínkách, kdy rozsah vojenských znalostí a nezbytných praktických návyků důstojníků rychle narůstá a učební čas není možné prakticky zvětšit, vzniká naléhavá potřeba intenzifikovat učební proces, v široké míře zavádět progresivní metody výcviku důstojníků, plně využívat výsledků psychologie, pedagogiky a kybernetiky.

Ze zkušeností vyplývá, že efektivnost výcviku se značně zvyšuje, když učební proces neprobíhá podle principu „učitel učí žáka“, ale žák získává znalosti za řízení učitele. Proto jen ty znalosti mohou být trvalé, které cvičící získává sám. To ve své podstatě vyžaduje nový přístup k sestavení metodických podkladů, plánů a konspektů k vedení zaměstnání. V nich musí být kromě jiného obsaženy: logická struktura předmětu výcviku, samostatná práce cvičících a nepřetržitá kontrola osvojování si znalostí v průběhu vedení zaměstnání.

Všechno to je zvláště důležité uplatňovat na vojenských školách. Absolventi akademii musí mít nejen hluboké teoretické znalosti, ale být i základním článkem umění velet vojskům. Na cvičeních musí vystupovat s jistotou, mít pevné praktické návyky při hodnocení situace a přijetí rozhodnutí, vypracování základních dokumentů při plánování operace a boje, při zpracování operačních propočtů, organizaci bojové činnosti v terénu a velení vojskům v průběhu operace.

V poslední době se začaly ve větší míře na vojenských akademích praktikovat válečné hry, procvičování otázek organizace součinnosti na plastickém stole a v terénu, organizování cvičení s posluchači v terénu se spojovacími prostředky.

Vzhledem k tomu je žádoucí rovněž upřesnit obsah a metody velitelské přípravy pedagogického sboru. Aby byl výcvik efektivní, sami učitelé musí udržovat na odpovídající úrovni své metodické a odborné znalosti a návyky, zejména z hlediska velení vojskům. Na zaměstnáních s nimi je proto účelné snížit počet přednášek a více praktikovat metodu krátkých informací o nových otázkách, nácviky, válečné hry a cvičení. Osvědčují se i ukázková zaměstnání pro učitele s jejich následným zhodnocením.

Pro zvýšení odpovědnosti a zainteresovanosti důstojníků v samostatné přípravě je důležité vychovávat u nich správný a velmi kritický vztah k ní, všemožně rozvíjet zvědavost, vytvářet ovzduší vysokých

požadavků a nesnášenlivosti s jakýmikoli projevy shovívavosti a sebeuspokojení v tomto směru. Formování takového vztahu k samostatné přípravě musí být předmětem neustálé péče všech nadřízených velitelů, štábů, politických orgánů, stranických a mládežnických organizací. Musí v soudobých podmínkách řešit úkoly zvyšování osobní odpovědnosti každého důstojníka za svou přípravu.

Každý důstojník musí zdokonalovat svou odbornou přípravu vždy a všude: na vojenských školách i u vojsk, na cvičištích a tankodromech, na každém zaměstnání a cvičení. Přitom prvky samostatné aktivní práce důstojníka jsou potřebné nejen v průběhu jeho individuální práce, ale i v průběhu skupinových zaměstnání.

Samostatná příprava důstojníka nemůže být jen jeho osobní záležitostí. U mnoha útvarů a svazků ji usměrňují nadřízení velitelé. Osvědčuje se vydávání individuálních úkolů k samostatnému studiu nejsložitějších otázek, důkladné rozbor nadřízených náčelníků s podřízenými ke splněním úkolů a zaměstnání k aktuálním problémům operační a bojové přípravy.

Jak ukazují zkušenosti, jsou nezbytná i některá doplňková opatření, která podněcují zvýšení odpovědnosti a zainteresovanosti důstojníků o výsledky velitelské přípravy, narůstání jejího významu v systému hodnocení a průběhu služby důstojnického sboru. Uskutečňování leninského principu výběru a rozmístění kádrů podle politických a pracovních kvalit vyžaduje hlubší a pozorné studium jak osobní přípravy důstojníků, tak i situace u jejich podřízených jednotek a útvarů. Přitom je to žádoucí dělat nejen v období pravidelného hodnocení, ale i v průběhu každodenní bojové a politické přípravy a zvláště důkladně, když se řeší otázka ustanovení důstojníka do nové funkce, je-

ho vyslání na školu nebo jeho mimořádného povýšení. V každém případě je rozumné nepřipustné, je-li při výběru a rozmístění kádrů nedostatečně hodnocena velitelská příprava důstojníků a výsledky jejich služební činnosti.

K dosažení velké objektivnosti v tomto směru jeví se účelné v programech velitelské přípravy přesně stanovit vzorový okruh nejdůležitějších otázek, které musí povinně znát a umět prakticky plnit hlavní kategorie důstojníků svazků a útvarů, a to tak, aby každý z nich se především snažil v maximální míře zvládnout zastávanou funkci a připravit se na další. Doporčuje se prověřovat připravenost kandidátů k ustanovení do vyšší funkce na konci zimního a letního období výcviku, kromě toho organizovat pro ně přípravný výcvik v krátkodobých kurzech podle předurčené funkce.

Pozornost zasluhují i návrhy na zavedení doplňkového materiálního odměňování důstojníků za vysoké ukazatele nejen ve služební činnosti, ale i ve velitelské přípravě.

U některých vojenských okruhů jsou zavedeny důstojnické knížky, kam se zapisují výsledky velitelské přípravy, celkových prověrek, cvičení, splnění individuálních úkolů a další ukazatele průběhu služby důstojníka. Jejich neformální využívání podněcuje důstojníka a vede je ke zvyšování osobní odpovědnosti za výsledky v samostatné přípravě. Je účelné systematicky analyzovat výsledky velitelské přípravy každého důstojníka a povinně hodnotit údaje zapsané v důstojnických knížkách při návrzích na povýšení do vyšších hodností, ustanovení do vyšších funkcí, vyslání do škol i při řešení jiných otázek průběhu služby. Přitom je nutné věnovat pozornost nejen ukazatelům osobních znalostí důstojníka, ale i výsledkům jeho praktické práce.

Další zdokonalování výcviku a výchovy důstojníků nemůže být zabezpečeno obecnými požadavky a výzvami. Jsou nezbytná především odpovídající organizační opatření a vypracování metodických pokynů, které by spolehlivě zabezpečovaly dosažení požadované úrovně jejich odborné přípravy. Hledání způsobů řešení tohoto úkolu musí jít neustále cestou rozvíjení vojenské teorie a praxe.

U vojsk a na vojenských školách se každoročně hromadí značné zkušenosti

z odborné přípravy důstojníků, zkvalitňují se formy a metody jejich výcviku. Proto je aktuálním úkolem teorie a praxe včasné zobecnění a zavedení pokrokových zkušeností z výcviku a výchovy důstojníků ke všem jednotkám, útvarům a na školy.

Takové jsou některé cesty dalšího zvyšování kvality odborné přípravy vojenských kádrů. Úkol tkví v tom, aby bylo dosaženo velkého vlivu odborné přípravy důstojnického sboru na plnění hlavních úkolů bojové pohotovosti.